

SOBRE LA POESIA. UNA CONVERSA ENTRE SIMONA GAY I
JOSEP PLA*

ESTEVE ALBERT. —Escolteu! Jo vaig llegir un article de Josep Pla¹ que començava així:

*Des de Pals a Torroella
me n'anava cavalcant
una danseta novella
que volia fer pensant.*²

JOSEP PLA. —És un poema de Cerverí de Girona, d'un trobador que va escriure això i alguna cosa més. Els trobadors ens costa de comprendre'ls, els comprenen més, vostès.

SIMONA GAY. —Sem més a prop, potser.

JP. —Potser més a prop, sí. Jo, em costa molt de comprendre'ls.

SG. —És l'occità. És l'Occitània.

JP. —Bé..., amb tots els dialectes d'Occitània que n'hi ha massa, desgraciadament...

EA. —Però és aquest paisatge, el del paisatge del trobador, del Cerverí de Girona, el paisatge aquell. És això el que vull dir, jo. M'enteneu?

SG. —El mateix paisatge?

EA. —O sigui, que ell té un paisatge poètic que ja ho era fa set segles, sinó no hauria sortit aquesta magnífica composició del Cerverí.

* Josep Pla escrigué en els seus *Homenots* un valuós retrat humà i literari del poeta rossellonès J.S. Pons (1886-1962).³ Com que n'era també amic personal, fou cridat a participar en 1967 en la preparació d'un homenatge literari a J.S. Pons que se celebrà aquell mateix any a Illa (Rosselló) i Barcelona. De la llarga conversa que fou gravada en cinta magnetofònica i que recull els detalls i preparatius d'una d'aquestes vetllades, en la qual s'intentava de perfilar l'ordre i l'abast de l'esmentada commemoració, hem transcrit les opinions que sobre poesia tenien Simona Gay (1898-1969) poetessa i germana de J.S. Pons, l'escriptor Esteve Albert (Dosrius, 1914) i el nostre Josep Pla. D'aquestes reflexions, a tres veus, destaquem el parer de S. Gay sobre els misteris de la creació poètica i la valoració que fa de la poesia francesa del moment. El més explícit és Josep Pla, que insisteix en la pro-

fes JP. —Era més bonic abans, més bonic. Ara és ple de carreteres i de cultius, però és molt bonic. Veurà dos o tres paisatges el dia que vingui, quedarà bastant sorpresa. Sobretot Pals, sobretot Pals. El Pedró de Pals és realment... En Sert deia que és un dels millors paisatges que havia vist sobre el mar... i el Canigó. Fa un cert efecte.

EA. —Jo crec que aquesta cosa que hi ha de pau del camp, de placidesa, sí... això és comú en vós, en en Pons i pocs més, i és de viure sobre aquest passejar. Ell té un bastó semblant al bastó del vostre germà.

JP. —Tot això es fa en una taula i consisteix a escriure cada dia, cada dia, cada dia.

SG. —El meu germà escrivia cada dia.

JP. —Cada dia. I si no va escriure va arribar-hi a aquest resultat... Tot s'ha de professionalitzar, sobretot la poesia, i després pensar-hi tot el dia en l'adjectiu.

EA. —Passejant, passejant.

JP. —Passejant o parlant sempre es pensa. Somiant constantment.

SG. —Si s'hi pensa la nit, la nit un treball se fa.

EA. —I l'endemà de matí pots repassar.

JP. —De vegades, un no se'n recorda més.

SG. —El somni de vegades l'agafes així per una ala. Mes de vegades, no... un vel, un vel, queda una cosa pitita. De vegades se pot agafar.

JP. —Per això que el senyor Triadú es va equivocar dient-li: «li envíï qualsevol cosa». No en té idea ni del que és la poesia en qualsevol país del món, important, vull dir, que fan les poesies en sèrio. Ara, si ho hem de fer tot de...

SG. —Ara, com es fa ara no és pas gaire difícil, la poesia d'ara.

sionalització de l'ofici d'escriure, ens confessa el seu antiromanticisme, l'obsessió per l'adjectiu precís, i reconeix l'esplendidesa de la poesia francesa moderna (Verlaine i Baudelaire). D'altra banda fa una carregada dels poetes antics, exceptuant la figura F. Villon.

Ens cal agrair al Centre de Documentació de la Cultura Catalana de Perpinyà, i, especialment, a Brígida Payrou d'haver-nos deixat consultar aquest material.

JP. —Gens. Què vol...

EA. —Ara la fan a tant el quilò.

JP. —Ara els francesos ho compliquen molt, ara, això. Es clar, com que és tot fet. És molt fet tot... Ara no val res el que es fa.

SG. —La nova poesia és molt diferent. Hi ha algunes coses boniques, però és molt diferent.

JP. —Ara... Sí, no val res el que es fa ara.

SG. —Algunes vegades, algunes vegades...

JP. —Comença a ser molt difícil de comprendre...

SG. —És una mica com la pintura abstracta.

JP. —Això de la poesia tancada, només amb uns quants, a mi em molesta molt, és una cosa separativa i romàntica, indecent. Jo sóc antiromàntic sempre, i vostè també. No, no, en el *terreno* personal i de la vida, ni de l'amor. En literatura no es pot ser mai romàntic, perquè només hi ha paraules, en el romanticisme literari. S'ha de treballar una mica més, s'ha d'escriure més curt...

SG. —El meu germà era així. Donava, veritablement, cada paraula amb el seu significat precís. No hi havia res d'inútil.

JP. —A la literatura francesa els vells no són gaire bons, no. Corneille i tot això... No són gaire bons. La literatura francesa bona comença amb Baudelaire, això és evident.

SG. —Racine...

JP. —Alguna cosa, sí..., segur. Però potser no tant com pensen els francesos.

SG. —Però si vostè busca bé. En Ronsard hi ha coses boniques.

JP. —Hi ha petites coses. Alguna cosa en Ronsard traduït del llatí o de l'italià.

SG. —Sí, evidentment. Alguna influència italiana.

JP. —Però la verdadera poesia francesa comença amb Baudelaire, Verlaine...

SG. —Teniu Villon.

JP. —Villon és un home important. Sembla un espanyol, un realista espanyol, però és difícil d'imposar aquest home a la societat

francesa... I s'ha imposat fa molt poc, s'ha imposat després de Verlaine... Verlaine és un gran poeta. Sembla mentida haver tret tanta música d'un llenguatge a base purament de les —es— mudes. És extraordinari, és fabulós...

SG. —Una cosa molt bonica. Això és la poesia.

JP. —Els grans poetes són anglesos, sembla, diuen... perquè tenen tantes i tantes vocals. Enraonen com els ocells, els anglesos...

SG. —La poesia és una mica el llenguatge dels ocells.

JP. —Sí, una mica... exacte. Ara, el seu germà en sabia molt d'això. Sabia la teoria i la pràctica. Un adjectiu era cuidat, meditat hores i hores idies i mesos i anys, on va a parar!

SG. —No hi ha res d'inútil en la seva poesia.

JP. —Hi ha un gran xicot que potser vostè el recordarà: en Xammar, l'Eugeni Xammar.⁴ És un gran admirador del Sr. Pons. Sap almenys trenta poesies del seu germà de memòria. Colossal!!!

Nota i transcripció de PEP VILA

Notes

1. JOSEP PLA, *Viatge a la Catalunya Vella* dins OC 9, p. 223. Els versos recordats per Esteve Albert encapçalen l'article de Pla *Vaga pintura de Torroella de Montgri* que encapçala al seu torn la secció *De l'Empordanet a Andorra*, secció que no porta data. El prefaci al vol. 9 de les OC per contra duu la data de 1967.

2. Es tracta de *Recepta de xarob*, que en l'edició crítica de Joan Coromines i B. S. Fitzpatrick (CERVERÍ DE GIRONA, *Lírica I*, Barcelona, 1988, pp. 156-162) comença així:

De Palà a To(r)rosela
anav' un jorn cavalcàn,
d'una danceta novela
que volia far, pessàn.

Els topònims són, doncs, Palà i Torroella, que cal situar-los entre Súria i Cardona (Vd. també MARTÍ DE RIQUER *HLC I*, p. 134, n. 28).

3. *Joan Sebastià Pons, poeta, Obres completes*, 21, pp. 467-509 (Ed. Destino, Barcelona, 1972).

4. Eugeni Xammar i Puigventós (Barcelona, 1888-L'Ametlla del Vallès, 1973). Periodista, escriptor i traductor.